

Inkluze bez pardonu aneb všechny děti do jednoho pytle

"Chci, aby bylo téma Společného vzdělávání průběžně komunikováno se všemi, koho se týká, a to jak s učiteli, řediteli a zřizovateli škol, tak s rodiči a dětmi. Pro mě je Společné vzdělávání zárukou toho, že bude každé jedno dítě vnímáno v rámci vzdělávací soustavy jako originál, že z něj chceme vybrousit skutečně to nejlepší," [řekla ministryně školství Kateřina Valachová](#).

Současná ministryně školství (pozn. někdejší náměstkyně ministra pro lidská práva, rovné příležitosti a legislativu ČR) představuje na webu MŠMT projekt Společného vzdělávání („plná inkluze“) jako svou prioritu číslo jedna. Že to nemá být jen proklamace, dokazuje překotná snaha prosadit vyhlášku k provedení § 19 a některých dalších ustanovení zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů (vyhláška o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami).

Od 18. listopadu do 4. prosince 2015 běželo připomínkové řízení k navrhovanému znění vyhlášky (pozn. návrh včetně komentáře čítá cca 150 stran A4). Odbor školství KHK identifikoval ve znění návrhu rizika spojená se značným nárůstem nároků na mzdové výdaje ve školách a to na pedagogické asistenty, další pedagogické pracovníky a ostatní neinvestiční výdaje v situaci nejistoty, zda budou krajům jako zřizovatelům dostatečně kryty z rozpočtu MŠMT v roce 2016.

Jako problematické dále odbor vnímá množství požadavků na poradenská zařízení, délku termínů na jejich splnění, kterým dokáží vyhovět jen za předpokladu navýšení stavu pracovníků, získáním dalších prostor a jejich vybavení. Tedy opět nové a nové finanční požadavky.

Osobně jsem ve velkých rozpacích nad termínem 1. 9. 2016, s kterým MŠMT pro spuštění „plné inkluze“ v návrhu pracuje, když v komentáři k němu samo jednoznačně identifikuje jako rizika nedostatek financí ze státních zdrojů a nedostatečný počet odborníků pro práci ve školských poradenských zařízeních! Nemáme peníze ani lidi a jdeme za pár měsíců do toho? Proč to všechno a do této doby navíc téměř úplná hluchota vůči hlasům z praxe, které většinově rovněž [minimálně o načasování pochybují](#).

Kde hledat pravou příčinu procesu, který nám je lidskoprávními aktivisty vnucován, plíživě probíhá a nyní je postojem MŠMT silně akcelerován? De facto [v precedentním štrasburském rozsudku](#) z roku 2007, kdy mladým ostravským Romům, chybně zařazeným do zvláštní školy (pozn. do roku 2006 označení pro dnešní základní školu praktickou), přiřkl Evropský soud pro lidská práva za nepřímou diskriminaci finanční odškodnění morální újmy a soudních výloh.

Vlády ČR od té doby v duchu razantně prosazovaného trendu všeobjímajících lidských práv pomalu, ale jistě ustupují human rights neziskovkám, což se ve svém důsledku projevuje na stavu naplněnosti a tím (ne)životoschopnosti základních škol praktických (ZŠP), tedy dlouhodobě fungujícího prvku našeho vzdělávacího systému, který disponuje hmotným, organizačním i personálním potenciálem pro práci s dětmi, kterým jejich schopnosti zkrátka nedovolují dosahovat stejných výkonů jako jejich vrstevníci v běžné základní škole.

Když se lidskoprávním úderkám nepodařilo dosáhnout zrušení ZŠP přímo ([ministerstvo ustoupilo odporu veřejnosti](#)), postupují, dlužno říci, že celkem úspěšně, oklikou – nechcete zrušit, dobrá, pomalu vás „vyhladovíme“ postupným úbytkem dětí.

Toto se už od školního roku 2011/12 děje tak, že ZŠP již nemohou přijímat žáky s rozumovými schopnostmi v hraničním pásmu lehkého mentálního postižení (LMP) = hodnota IQ 70-80, u kterých ale není předpoklad, že by úspěšně zvládali základní školu (psychiatrické diagnózy včetně poruch autistického spektra, poruchy koncentrace, vývojové poruchy chování), ale jen žáky v pásmu LMP = hodnota IQ 70 a méně.

V Královéhradeckém kraji to představuje např. pro období 9/2010 – 9/2015 úbytek 249 žáků (27 %). Na začátku školního roku 2015/16 se v našich krajských ZŠP vzdělávalo již jen 665 žáků (vliv demografického poklesu také nelze zamlčet).

Ředitelé těchto škol nyní začínají v zájmu zachování specifické vzdělávací nabídky a přežití škol přicházet s vlastními návrhy na sloučení. Na říjnovém i listopadovém zasedání Výboru Zastupitelstva Královéhradeckého kraje pro výchovu, vzdělávání a zaměstnanost jsme se takovými žádostmi zabývali a doporučili realizovat od 1. 1. 2016 sloučení škol v Hradci Králové a Chlumci nad Cidlinou a dále sloučení Odborného učiliště a Praktické školy, Hořice a Základní školy, Hořice, Husova 11 a to k 1. 7. 2016.

Současně s projednáváním sloučení „Chlumec n. C. + HK“ jsme na zasedání Zastupitelstva Královéhradeckého kraje konaného 7. 12. 2015 diskutovali také obecně nad záměrem Společného vzdělávání - prakticky všichni kolegové vstupující do diskuze ho zcela odmítli. Debata vyústila v přijetí návrhu, který bude radní pro školství tlumočit paní ministryni. Obsahuje apel aby:

a) nebyli žáci s lehkým mentálním postižením připraveni o možnost vzdělávání podle upraveného vzdělávacího programu ve speciálních třídách

b) titi nebyli zařazováni pouze do tříd běžných základních škol

Výsledek hlasování o nesouhlasu se záměrem MŠMT na zavedení Společného vzdělávání:

37 pro / 2 proti (ODS a Východočeši) / 1 zdržel se (Východočeši).

Ti samí aktivisté, kteří tak rádi akcentují jedinečnost každé osobnosti, nejsou schopni nahlédnout složitost a v konečném důsledku i velmi pravděpodobnou nefunkčnost situace, kdy by měli být děti, s mnohdy propastnými rozdíly, „naházeny do jednoho vzdělávacího pytle“. Domýšlí iniciátoři nejistého experimentu, typicky mladí právníci s omezenými či nulovými zkušenostmi z práce ve školách, co si s tím počne ona nevalně placená paní učitelka/pan učitel na běžné základní škole.

Vzhledem k hektickému nástupu neuváženého projektu bude logicky nejspíš postrádat znalosti a kompetence speciálních pedagogů, za to má jisté, že místo skutečné výuky bude den co den děti krotit, aby se k sobě navzájem chovali slušně (kdo učil, dobře ví, jak neomylně děti vycítí jinakost a dovedou být bezcitné). Učitelé v takových podmínkách na rozdíl od představ paní ministryně a jejích myšlenkových souputníků sotva z koho „*vybrousí to nejlepší*“, mnohem pravděpodobněji budou základní školy zatížené dětmi inkludovanými za každou cenu opouštět absolventi opět o něco méně vzdělání, než je tomu v současnosti. Z pytle nevypadne vybroušený diamant, ale nedouk.

Věřím, že si to autoři těchto pseudoreforem nechtějí připustit a i kdyby jim to v koutku mysli docházelo, jsou to zpravidla dobře situovaní lidé z velkých sídel, kde v reakci na tento trend posílí nabídka soukromých škol, které si nastavením školného vytvoří účinný filtr, kterým jen tak nějaký kmán do elitních lavic nepronikne (pozn. mimochodem na jinou protiinkluzivní praxi, totiž selektivně koncipovaná víceletá gymnázia, se tak výrazně nezaměřují – možná proto, že tam rovněž hodlají umístit své děti).

Jsem dalek podléhat stále častějšímu, nihilistickému přístupu k hodnotám, na nichž stojí EU, potažmo evropská civilizace. Pokud však nějaký soumrak našeho světa nastane, spíše než vlna vyznavačů zastydlého náboženství z blízkovýchodních krajin, budou jeho nositelem naše změkčilé, neakceschopné elity ponořené s plnými ústy politické korektnosti do svých snů o ideálních světech. Zatím jen oddalují potřebná řešení skutečných problémů a umetají cesty fanatikům všech ideových odstínů – pěkný příklad poskytla třeba afektovaná švédská vicepremiérka Åsa Romson, která se [rozplakala nad tím, že její země nezvládne přijmout víc uprchlíků](#).